

Litteratur

THEDE PALM:

Gunnar Jarrings minnen

Tredje delen av Gunnar Jarrings memoarer omfattar åren 1952–1964 och har fått titeln "Rikets förhållande till främmande makt" (Bonniers). Det är gammaldags högtidligt men är också adekvat för större delen av boken. Jarring hade gjort karriär inom UD i Asien och Afrika. Nu hämtades han hem och placerades mitt i utrikestjänstens centrum som biträdande chef för politiska avdelningen.

Ett halvt år senare var han chef; hans företrädare hade gått ut som ambassadör. Många inom UD var missnöjda med utnämningen. Jarring skriver att flera sade om honom och några till honom att han brast i kompetens. Han hade aldrig tjänstgjort vid någon av de stora beskickningarna. Han medger att han visste mer om den tredje världen och han undrar om det inte var därför som han kallats till sin nya plats. Utrikesminister Undén eller kanske kabinettssekreteraren Arne Lundberg skulle ha varit framsynt nog för att förstå vilken roll tredje världens länder skulle komma att spela också för svensk utrikestjänst. Så förhöll det sig säkerligen inte. Undén kände Jarring redan från sin tid som universitetskansler och hade i honom funnit en framstående akademiker med rörligt intellekt, breda kunskaper och ett vänligt sätt. Dessutom hade han visat sig ha praktiskt handlag. Jarring var som skapt för nära samarbete under Undén och vad han inte visste, kunde han lära. Vilket han gjorde.

Berättelsen om arbetets gång i UD är en av höjdpunkterna i boken. Jarring föredrog direkt för Undén och i början också uhjälpsfrågor för Ulla Lindström, detta begåvade statsrådsfenomen som Erlander inte ville ha men som Undén troget stödde. "Ulla låg inte för diplomati – allt var rakt på sak, helst uppkäfigt."

Undén var ingen resande utrikesminister. Den "stora resan" under Jarrings tid var Erlanders och Hedlunds Rysslandsresa 1956, i vilken Jarring deltog. Hans beskrivning av den är mycket läsvärd och han berömmar de två resenärernas prestationer trots förkylningar och många skålar i vodka.

Utom Undén fanns också Dag Hammarskjöld som statsråd i UD. Det är givet att Jarring lärde känna honom, men hur mycket

är svårt att säga. Ingen kände honom helt igenom, men han och Jarring kom närmare varandra då arbetet fortsatte i FN, sedan Jarring 1956 blivit svensk ambassadör där.

Inom UD hade Hammarskjöld några personliga vänner, som Jarring namnger, och därutöver fanns ett antal tjänstemän som gärna gav sig ut för att vara sådana. Beundrare av honom fanns många. Det gällde att visa att man förstod honom. Det var inte alltid så lätt. Jarring, som är betydligt mera jordnära och som i sin ställning hade råd att visa sig som sådan, menade att Hammarskjöld kunde vara svärbegriplig både i tal och skrift. Däremot var han rätlinjig. Det framgår tillsammans med mycket annat i bokens innehållsrika kapitel om Hammarskjöld.

Dag Hammarskjöld var mycket noga med att den svenska delegationen till FN inte skulle kunna räkna med några favörer av att generalsekreteraren var svensk. Det begrep man, skriver Jarring. Nej, inte alla. Ulla Lindström, också hon FN-delegat ibland, skriver i en av sina böcker att Hammarskjöld blev "en centralfigur inte bara inom storpolitiken utan också för de svenska FN-delegationerna som beundrade och stödde honom." Kommentarererna gör sig själva.

Ifråga om stöd berättar Jarring om den konflikt han blev inblandad i och som uppstod mellan Hammarskjöld och Undén. Under Libanonkrisen 1958 hade Sverige genom Jarring lagt fram ett resolutionsförslag i Säkerhetsrådet, vilket lade grunden för organiserandet av en observatörsgrupp, vilken Hammarskjöld behövde och satte upp. Så kom en månad senare en revolt i Irak, vars verkningar snabbt spred sig också till Libanon, som begärde amerikansk hjälp. Amerikanska trupper landsteg söder om Beirut. Mot detta protesterade Sverige i Washington, men två dagar senare skärptes tonen och Jarring fick order från Stockholm att lägga fram en ny resolution i FN att observatörerna skulle dras tillbaka. Detta var ett slag i ansiktet på Hammarskjöld och det kom oväntat. Jarring försökte få sina order ändrade, men förgäves. Hammarskjöld gjorde då det ovanliga att han vände sig direkt i telefon till Undén. Denne reagerade surt men ett kort uppskov och någon mindre ändring beviljades; i

sakfrågan stod han fast. Jarring lade fram den svenska resolutionen i Säkerhetsrådet. Sverige och Sovjetunionen röstade ja, alla andra nej.

Förlorare var Sveriges anseende i FN. Undéns benhårda antiamerikanism hade demonstrerats och tillfredsstälts med stöd i regeringen av alla, utom Ulla Lindström, statsråden Sträng och Lange.

Detta är väl det mest dramatiska avsnittet i Jarrings bok. När det utspelades var han redan utnämnd till ambassadör i Washington. Han hade kunnat komma dit under bättre förutsättningar. Men hans vistelse där blev lugn och inte ointressant, och en ganska överraskande litterär exkurs i boken vittnar om hans egen mångsidighet när det gällde både politik och kultur.

Boken slutar då han 1964 stod i begrepp att flytta till Moskva. Det är synd på så gott material och på så rolig läsning – allt det berömmande som sagts om de två första delarna av Jarrings minnen kan användas också på den tredje med det tillägget, att författaren här är öppnare, mer meddelsam, rent av skarp. Att han sedan inte gör väsen av sig själv hör till hans natur. Det gör inte boken sämre.

Men tjänstgöringen i Moskva ligger så nära i tiden att det givetvis är svårt att publicera en fortsättning på memoarerna – nu. Man får hoppas att fjärde delen blir skriven under de tidiga timmar på dagen då morgonmänniskan Gunnar Jarring författar. Detta är närmast ett krav på honom. Han har varit med om så mycket, som inte får glömmas.

Med detta häfte följer ett inbetalningskort avseende prenumerationsavgiften **85:– kronor för år 1984**. (Prenumerationspris för pensionärer: **70:–**)